

Cantatedienst

'Was frag ich nach der Welt'

Cantate

Dietrich Buxtehude (1637-1707)

Oude kerk, Bennekom

27 oktober 2019

18.30 uur

Toelichting

In de 18^e eeuw was het gebruik van cantates in Erediensten heel algemeen. Zowel Bach als Buxtehude hebben een cantate gecomponeerd over de melodie '*Was frag ich nach der Welt.*' Dit kerklied was opgenomen in de toenmalige lutherse gezangbundel en kende acht strofen. De koraaltekst die aan deze cantate ten grondslag ligt werd in 1664 gedicht door de dichter-theoloog Balthasar Kinderman (1636-1706). In tegenstelling tot Bach heeft Buxtehude niet alle strofen voor zijn cantate gebruikt maar een keuze gemaakt.

De cantate is opgebouwd uit koorgedeelten afgewisseld met solo's, respectievelijk gezongen door mannen, sopranen en altten. Elk gedeelte wordt afgesloten met het motto '*Was frag ich nach der Welt.*' Buxtehude besluit de cantate met een uitgebreid Halleluja, in een dansachtig ritme geschreven.

Medewerkenden:

Voorganger: ds. A.M. Verbaan – van den Heuvel
Bennekoms Vocaal Ensemble o.l.v. Gert Winkelhorst
Geeske Telgen, dwarsfluit
Tamara Voskuil, dwarsfluit
Jozien Peters, viola da gamba
Regina de Bakker, kistorgel
Gert Winkelhorst, hoefdorgel

Muziek: *Allegro uit de Triosonate in G dur*, Johann David Heinichen (1683-1729)

Welkom en mededelingen

Intochtslied: Psalm 93

(zo mogelijk staande)

1 De Heer is ko-ning, Hij re - geert al - tijd,
2 Uw troon staat van de aan-vang af ge-steld
om - gord met macht, be-kleed met ma - jes - teit.
op vas - te pij - lers in het oer - ge - weld.
Hij grond-vest de aar - de, houdt haar vast in stand.
Ri - vie - ren slaan, ri - vie - ren slaan, o Heer,
On - wrik-baar staat het bouw-werk van zijn hand.
het wa - ter stijgt, het wa - ter stijgt steeds meer.

3 Geweldiger dan water en dan wind
is in de hoogte God die overwint.
Geweldig is de Here die zijn voet
plant op de nek van deze watervloed.

4 Uw macht is groot, uw trouw zal nooit vergaan,
al wat Gij ooit beloofd hebt, blijft bestaan.
Tot sieraad is uw hoge heiligheid
en in die glans trotseert uw huis de tijd.

Bemoediging en Groet

voorg.: Onze hulp is in de naam van de Heer

gem.: **die hemel en aarde gemaakt heeft**

voorg.: Die trouw houdt tot in eeuwigheid

gem. **die niet loslaat het werk dat zijn hand begon.**

voorg.: Genade zij u en vrede van God onze Vader, Jezus Christus de Heer in
gemeenschap met Zijn Geest.

gem.: **AMEN** *(we gaan zitten)*

Gebed om de Heilige Geest met aansluitend Lied 671 in wisselzang

1 en 3 koor, 2 en 4 allen.

The musical score is written on five staves in a 2/4 time signature with a key signature of one flat (B-flat). The lyrics are written below the notes. The first staff begins with a treble clef and a 2/4 time signature. The lyrics are: 1Nu bid-den wij de hei - - li - ge Geest, 2Geef, kost-baar licht, ons uw - hel - der heid, om een recht ge - loof het al - ler-meest, dat wij Chris - tus ken - nen voor al - tijd. dat Hij ons ver-blij - de en ons be - vrij - de, Leer Gij ons te bou - wen op die ge-trou - we, en aan t' ein - de ons naar huis ge - lei - de. die ons t' va - der land heeft doen aan-schou - wen.

tekst: Martin Luther
vertaling: Ad den Besten

Ky - ri - e - leis.

Ky - ri - e - leis

3 Geef, heilige liefde, uw overvloed,
doe ons hart ontvlammen in uw gloed,
dat wij één van zinnen elkaar beminnen,
alle twist en tweedracht overwinnen.
Kyrieleis.

4 Geef, hoogste Trooster in alle nood,
dat wij nimmer vrezen schande of dood,
dat wij niet versagen ten laatste dage,
als de vijand zelf ons aan komt klagen.
Kyrieleis.

Eerste Lezing: Psalm 95

¹Kom, laten wij jubelen voor de HEER,
juichen voor onze rots, onze redding.

²Laten wij hem naderen met een loflied,
hem toejuichen met gezang.

³De HEER is een machtige God,
een machtige koning, boven alle goden
verheven.

⁴Hij houdt in zijn hand de diepten der aarde,
de toppen van de bergen behoren hem toe,

⁵van hem is de zee, door hem gemaakt,
en ook het droge, door zijn handen gevormd.

⁶Ga binnen, laten wij buigen in aanbidding,
knielen voor de HEER, onze maker.

⁷Ja, hij is onze God

en wij zijn het volk dat hij hoedt,
de kudde door zijn hand geleid.

Luister vandaag naar zijn stem:

⁸“Wees niet koppig als bij Meriba,

als die dag bij Massa, in de woestijn,

⁹toen jullie voorouders mij op de proef
stelden,

mij tartten, al hadden ze mijn daden gezien.

¹⁰Veertig jaar voelde ik weerzin tegen hen.

Ik zei: “Het is een stuurloos volk
dat mijn wegen niet wil kennen.”

¹¹En ik zwoer in mijn woede:

“Nooit gaan zij mijn rustplaats binnen!”

Zingen:

Ps.95: 1, 2 en 3

1 Steek nu voor God de lof - trom - pet,
2 Groot God is Hij, Hij strijdt voor - aan,
Hem die ons in de vrij - heid zet.
de go - den zijn Hem on - der - daan;
Kom voor zijn aan - schijn met ver - blij - den.
de ho - ge ber - gen - houdt Hij staan - de.
Breng Hem de dank van al wat leeft,
Het hart de aar - de is in zijn hand.
Hem, die ons heil ge - grond - vest heeft.
Hij riep de zee, Hij schiep het land.
Vier Hem, de ko - ning der ge - tij - den.
Hij is het, die de weg ons baan - de.

3 Kom, werpen wij ons voor de Heer
die ons gemaakt heeft biddend neer,
wij, die het volk zijn van zijn weide.
Want onze God, Hij gaat ons voor,
Hij trekt met ons de diepte door.
Zijn hand zal ons als schapen leiden.

Tweede Lezing: Deuteronomium 30: 11- 20

¹¹De geboden die ik u vandaag heb gegeven, zijn niet te zwaar voor u en liggen niet buiten uw bereik. ¹²Ze zijn niet in de hemel, dus u hoeft niet te zeggen: "Wie stijgt voor ons op naar de hemel om ze daar te halen en ze ons bekend te maken, zodat wij ernaar kunnen handelen?" ¹³Ook zijn ze niet aan de overkant van de zee, dus u hoeft niet te zeggen: "Wie steekt de zee voor ons over om ze daar te halen en ze ons bekend te maken, zodat wij ernaar kunnen handelen?" ¹⁴Nee, die geboden zijn heel dichtbij, u kunt ze in u opnemen en ze u eigen maken; u kunt ze volbrengen. ¹⁵Besef

goed, vandaag stel ik u voor de keuze tussen voorspoed en tegenspoed, tussen leven en dood. ¹⁶Wanneer u zich houdt aan de geboden van de HEER, uw God, zoals ik ze u vandaag heb gegeven, door hem lief te hebben, door de weg te volgen die hij wijst, en zijn geboden, wetten en regels in acht te nemen, dan zult u in leven blijven en in aantal toenemen, en dan zal de HEER, uw God, u zegenen in het land dat u in bezit zult nemen. ¹⁷Maar als u hem de rug toekent en weigert te luisteren, als u zich ertoe laat verleiden neer te knielen voor andere goden en die te vereren, ¹⁸dan zeg ik u op voorhand dat u te gronde zult gaan. Uw verblijf aan de overkant van de Jordaan, in het

land dat u in bezit zult nemen, zal dan van korte duur zijn. ¹⁹Ik roep vandaag hemel en aarde als getuigen op: u staat voor de keuze tussen leven en dood, tussen zegen en vloek. Kies voor het leven, voor uw eigen toekomst en die van uw nakomelingen, ²⁰door de HEER,

uw God, lief te hebben, hem te gehoorzamen en hem toegedaan te blijven. Dan zult u lang blijven wonen in het land dat hij uw voorouders Abraham, Isaak en Jakob onder ede heeft beloofd.'

Zingen: Lied 316

1 Het woord dat u ten le - ven riep
2 Het is niet aan de o - ver - zij
is niet te hoog, is niet te diep
Wat zegt gij dan: Wie zal voor mij
voor men - sen die 't zo traag be - a - men.
de wij - de o - ce - aan be - va - ren,
Het is een te - ken in uw hand,
wie brengt van de o - ver kant der zee
een licht dat in uw o - gen brandt.
de schat der die - pe wijs - heid mee,
Het roept u dag aan dag bij na - me. tekst: Jan Wit
die 's le - vens raad - sel kan ver - kla - ren? melodie: Psalm 113

4 Het woord van liefde, vrede en recht
is in uw eigen mond gelegd,
is in uw eigen hart geschreven.
Rondom u klinkt de stem van God:
vrijspraak, vertroosting en gebod,
vlak voor u ligt de weg ten leven.

Cantate: 'Was frag ich nach der Welt' Dietrich Buxtehude (1637-1707)

1 KOOR

Was frag ich nach der Welt und allen ihren Schätzen. Wenn ich mir an dir, Herr Jesu, kann ergötzen! Dich hab ich einzig mir zur Freude fürgestellt. Du, du bist meine Ruh; was frag ich nach der Welt!

Wat zou ik naar de wereld vragen en naar al haar schatten, wanneer ik mij alleen in u, Heer Jezus, kan verlustigen! Naar U, naar U alleen gaat mijn verlangen uit, U, U bent mijn rust: wat zou ik naar de wereld vragen!

2 MANNEN

Die Welt ist wie ein Rauch, der in der Luft vergehet, und einem Schatten gleich, der kurze Zeit besteht. Mein Jesus aber bleibt, wenn alles bricht und fällt, er ist mein starker Fels: Was frag ich nach der Welt!

De wereld is als een damp, een schaduw die snel wegtrekt en verdwijnt, omdat ze maar een korte tijd bestaat. Maar wanneer alles valt en breekt, blijft Jezus mijn vertrouwen, Hij is mijn sterke rots: Wat zou ik naar de wereld vragen!

3 KOOR

Die Welt sucht Ehr und Ruhm bei hoch erhabnen Leuten und denkt nicht einmal drauf, wie bald doch diese gleiten. Das aber, was allein mein Herz für rühmlich hält, ist Jesus nur allein. Was frag ich nach der Welt!

De wereld zoekt eer en roem bij hoogverheven personen en bedenkt niet eens hoe snel die wegglijpen. Maar dit, wat mijn hart van hoge waarde schat, boven al het andere, is Jezus, Hij alleen. Wat zou ik naar de wereld vragen!

4 SOPRANEN

Die Welt sucht Ehr und Gut, und kann nicht eher rasten, sie habe denn zuvor den Mammon in dem Kasten. Ich weiß ein besser Gut wonach mein Herze stellt, ist Jesus nur mein Schatz: was frag ich nach der Welt!

De wereld streeft naar eer en goed, en heeft pas rust als men de Mammon dient. Ik wil in plaats daarvan voor Jezus kiezen: In mijn hart is Jezus mijn schat. Wat zou ik naar de wereld vragen!

5 KOOR

Die Welt bekümmert sich, im Fall, sie wird verachtet, als wenn man ihr mit List nach ihren Ehren trachtet. Ich trage Christi Schmach, so lang es ihm gefällt. Wenn mich mein Heiland ehrt, was frag ich nach der Welt!

De wereld is vol zorg. Zij wordt in haar val veracht als zij op slinkse wijze juist wereldse eer najaagt. Ik draag de smaad van Christus zolang het Hem behaagt. Als mijn Heiland van mij houdt, wat zou ik naar de wereld vragen!

6 ALTEN

Die Welt kann ihre Lust nicht hoch genug erheben; sie dürfte noch dafür wohl gar den Himmel geben. Ein ander hält mit ihr,

De wereld kan haar genot niet hoog genoeg verheffen; en mag zich een hemel op aarde wensen. Men houdt meer van

der von sich selbst nicht hält. Ich liebe de wereld dan van zich zelf. Ik hou van
meinen Gott: Was frag ich nach der God: Wat zou ik naar de wereld vragen!
Welt!

7 KOOR

Was frag ich nach der Welt. Im Nu muss Wat zou ik naar de wereld vragen. In
sie vergehen; ihr Ansehn kann durchaus minder dan geen tijd moet zij
dem Tod nicht widerstehen. Die Güter voorbijgaan. Haar aanzien kan de dood
müssen fort, und alle Lust verfällt. Bleibt absoluut niet weerstaan. Haar rijkdom
Jesus nur bei mir, was frag ich nach der gaat voorbij en alle lust vergaat. Als Jezus
Welt! bij mij blijft: Wat zou ik naar de wereld
vragen!

ALLELUJA

HALLELUJA

Stilte

Zingen: Lied 827

1 Men-sen, wij zijn ge - roe - pen om te le - ven!
2 God on - ze toe - komst, God is on - ze Va - der,
Hoog is de he - mel bo - ven ons ver - stand
Hij is het licht voor on - ze da - gen uit.
en on - der on - ze voe - ten hier be - ne - den
De he - le we - reld leeft van zijn ge - na - de,
de goe - de grond, het groe - ne moe - der - land. tekst: Willem Barnard
Hij gaf de aar - de en Hij geeft de tijd. melodie: Psalm 12

3 Abraham heeft Hij eerst zijn woord gegeven,
dat als een zaad ontkiemde in zijn zaad,
om zo de toekomst tegemoet te leven
wanneer de grote oogst te velde staat.

4 Ja, wij zijn allen kindren der belofte,
kinderen van de dag die komen zal,
als Hij, de Zoon, de zon, daalt uit de hoogte,
roepend van recht en vrede overal!

Voor de gebeden zingt het koor een Kyrie van Antonio Lotti (1666-1740)

Voor- en dankbeden,

afgesloten met een gezongen *Unser Vater*, Gottfried August Homilius (1714-1785)

Inzameling van de gaven

Tijdens de collecte luisteren we naar: uit *Trio in G Dur Allegro assai* Johann Christian Bach (1735-1782)

Slotlied (zo mogelijk staande): Lied 315

1Heb dank, o God van al - le - le - ven,
2En of een mens al diep ver - lo - ren
die zijn al - leen U - zelf be - kend,
en ver van U ver - zwor - ven is,
dat Gij uw woord ons hebt ge - ge - ven,
Gij noemt zijn naam, hij is her - bo - ren,
uw licht en lief - de - ons toe - ge - wend.
ver - nieuwd door uw ge - tui - ge - nis,
Nu rijst uit el - ke nacht uw mor - gen,
Uw woord, dat spreekt in al - le ta - len,
nu wijkt uw troost niet meer van de - aard,
heeft uit het graf ons op - ge - richt,
en wat voor wij - zen bleef ver - bor - gen
doet ons in vrij - heid a - dem - ha - len
werd kin - de - ren ge - o - pen - baard.
en le - ven voor uw aan - ge - zicht.

3 Gemeente, aan wier aardse handen
dit hemels woord is toevertrouwd,
o draag het voort naar alle landen,
vermenigvuldigd duizendvoud.
Een stem zegt: Roep! Wat zoudt gij roemen
op mensengunst of -heerlijkheid?
't Verwaait als gras en weidebloemen,-
Gods woord bestaat in eeuwigheid!

tekst: Fedde Schurer
melodie: J.G. Bastiaans

Zegen, afgesloten met 3x gezongen Amen
(*gemeente gaat nog even zitten*)

Kort uitleidend orgelspel: *Nun freut euch, lieben Christen g'mein*, Wilhelm Rudnick
(1850-1927)

Dietrich Buxtehude, detail van een schilderij (1674) van Johannes Voorhout